

Nya fondavsättningar

Av kammarrättsassessorn Göran Atterwall

I förra årets nr 10 av Skattenytt (s. 522 ff) lämnade jag en redovisning av den nya lagstiftningen om arbetsmiljöfonder. Aktiebolag, ekonomiska föreningar och sparbanker, som huvudsakligen driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk, är skyldiga att – med avdragsrätt vid inkomsttaxeringen – avsätta 20 % av årsvinsten för verksamhetsåret 1974, dock högst 70 milj. kr, till arbetsmiljöfond. Företag, som har en årsvinst som understiger 100 000 kr., är inte skyldigt att göra sådan avsättning men kan göra avsättning om företaget så önskar. I den prop. som låg till grund för lagstiftningen, 1974: 125, räknade regeringen med att inemot 1 miljard kr skulle komma att avsättas till arbetsmiljöfonder.

Vinstutvecklingen inom det svenska näringslivet blev emellertid ännu gynnsammare än som kunde förutses i våras, då regeringen lade fram förslaget om arbetsmiljöfonder. Före bokslutsdispositioner och skatt kan företagsvinsterna för år 1974 beräknas komma att uppgå till ca 10 miljarder kr. Detta skulle innebära att ca 2 miljarder kr kommer att avsättas till arbetsmiljöfonder. Mot denna bakgrund hade regeringen därför i prop. 1974: 177 lagt fram förslag om ytterligare åtgärder i fråga om företagets vinster för år 1974, som regeringen ansåg erforderliga som ett led i en inflationsbekämpande politik. Regeringens förslag bestod av 3 olika åtgärder, 1) samma krets av företag, som skall göra avsättning till arbetsmiljöfond, dvs aktiebolag, ekonomisk förening och sparbank, som huvudsakligen driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk, skall – utöver de 20 % som skall avsättas till arbetsmiljöfond – avsätta ytterligare 15 % av årsvinsten för år 1974 till särskild investeringsfond, 2) skogsägare skall insätta viss procent av sina skogsintäkter under tiden den 1 november 1974–den 31 december 1975 på investeringskonto för skog och 3) den tillfälliga nedsättningen av energiskatten, som gäller till utgången av år 1974, slopas.

Prop. antogs av riksdagen med vissa mindre justeringar (SkU 1974: 60, rskr 1974: 398, SFS 1974: 988, 989, 992).

Jag tänker nu övergå till att redovisa de olika åtgärderna något mera i detalj. Jag vill – liksom i min förra artikel – framhålla att kommentarerna står helt för min egen räkning om ej annat uttryckligen anges.

Särskild investeringsfond

Bestämmelserna om avsättning till särskild investeringsfond är utformade i huvudsaklig överensstämmelse med reglerna om avsättning till arbetsmiljöfond. Aktiebolag, ekonomisk förening och sparbank som huvudsakligen driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk, skall med avdragsrätt vid inkomsttaxeringen avsätta

15 % av årsvinsten för verksamhetsåret 1974 till särskild investeringsfond. Om årsvinsten understiger 1 milj. kr, är företaget inte skyldigt att göra sådan avsättning, men kan – i likhet med vad som gäller för arbetsmiljöfond – göra avsättning om företaget vill det. Det bör här observeras att någon maximigräns när det gäller särskild investeringsfond inte finns. Det avsatta beloppet skall inbetalas till räntelöst konto (särskilt investeringskonto) i riksbanken senast när företaget skall avlämna självdeklaration för 1975 års taxering. De medel som kvarstår på konto i riksbanken 5 år efter det de inbetalats återbetalas till företagen och tas då upp till beskattning. Som denna korta beskrivning redan gett vid handen är såväl kretsen av avsättningsskyldiga företag som proceduren exakt lika både för särskild investeringsfond och arbetsmiljöfond. Lagtexterna överensstämmer således när det gäller för vilket beskattningsår som avsättning skall göras, avdragsrätten vid inkomsttaxeringen, beräkning av årsvinsten, inbetalning till riksbanken, taxeringsmyndigheternas och länsstyrelsens prövning, ränta contra restavgift. I dessa frågor hänvisar jag därför till min tidigare artikel. Vissa olikheter föreligger dock mellan de båda regelsystemen dels lagstiftningsmässigt dels när det gäller motivuttalanden. Detta gäller speciellt i fråga om ianspråktagande av den särskilda investeringsfonden och även i fråga om dispens från avsättningsskyldighet.

Först vill jag något beröra den övergångsproblematik som togs upp i prop. och som förorsakas av företag som visserligen inte skall taxeras förrän år 1975 men vars räkenskapsår avslutats före den 1 november 1974, dvs innan prop. lades på riksdagens bord. Sådana företag kan enligt prop. antas under vissa omständigheter inte kunna göra avsättningen i bokslutet för ifrågavarande räkenskapsår. Finansministern ansåg att detta förhållande emellertid inte borde leda till befrielse från vare sig avsättningsskyldighet i princip eller skyldighet att göra inbetalning till riksbanken av det avsatta beloppet. Inbetalningsskyldigheten behöver ju inte fullgöras förrän tidigast när 1975 års deklaration skall lämnas. I prop. föreslogs därför att företag, som avslutar sitt räkenskapsår före den 1 november 1974 får, om de så önskar, göra avsättning till särskild investeringsfond i stället i räkenskaperna för det närmast påföljande räkenskapsåret. Inbetalning till riksbanken skall dock ske senast när 1975 års deklaration skall lämnas.

Den aktuella övergångsproblematiken kan enklast belysas med ett exempel. Ett företag, vars räkenskapsår avslutades den 30 juni 1974, hade en avsättningsgrundande årsvinst på 1 milj. kr. Avsättning till arbetsmiljöfond har skett med 200 000 kr. Företaget har nu valmöjlighet om de vill göra avsättning i 1974 års bokslut till särskild investeringsfond eller ej. Det ena alternativet är att företaget river upp 1974 års bokslut, om det hunnit färdigställas, och gör avsättning till särskild investeringsfond med 150 000 kr. Om företaget gör så, får det också vid 1975 års taxering göra avdrag vid inkomsttaxeringen med det belopp, som avsatts till särskild investeringsfond, eller i exempel

150 000 kr. De avsatta fondmedlen kan då också tas i anspråk så snart fondmedlen frisläpps. Det andra alternativet är att företaget väntar med att göra avsättningen först i 1975 års bokslut. Företaget får då göra avdraget vid inkomsttaxeringen först vid 1976 års taxering. Det bör här poängteras att någon ändring av beräkningen av avsättningens storlek då givetvis inte sker utan det är årsvinsten i 1974 års bokslut som ligger till grund för beräkningen – i exemplet skall alltså avsättning ske med 150 000 kr. En annan konsekvens som en förskjutning av avsättningen torde få är att fonden inte kan utnyttjas förrän avsättningen skett. För båda alternativen gäller dock att 150 000 kr. skall inbetalas till riksbanken senast när 1975 års deklaration skall inlämnas eller, om anstånd inte medges, den 17 februari 1975.

Av exemplet framgår enligt min mening tydligt att det är förmånligare att göra avsättningen i 1974 års bokslut. Företag, som inte hunnit färdigställa 1974 års bokslut eller har möjlighet att ändra bokslutet, torde inte därför komma att göra avsättningen i 1974 års bokslut. Övergångsregeln kommer väl därför troligen främst att tillämpas av företag, som haft bokslut på våren 1974, där bolagsstämman hållits och utdelning skett eller som av andra orsaker, t. ex. svenskt bolag med utländskt moderbolag, inte har möjlighet att ändra bokslutet. I detta sammanhang bör också tas upp den möjlighet som Kungl. Maj:t har, nämligen att medge att inbetalningen till riksbanken får ske vid senare tidpunkt. I prop. uttalades att ett särskilt hänsynstagande såvitt avsåg inbetalningsskyldigheten borde tas i dessa övergångsfall, dvs. de fall där företag redan gjort bokslut vid förslagets framläggande och där företagen inte kan göra avsättningen i 1974 års bokslut. Detta gällde särskilt sådana företag som vid deklarationsavlämnandet ännu inte kan beräknas av kommande årsresultat ha intjänat det belopp som skall inbetalas. Skatteutskottet uttalade i sitt betänkande nr 60 att även i andra fall, då fondavsättningen medför påfrestningar på företagets likviditet, borde det enligt utskottets mening vara möjligt att dispensvägen medge att inbetalning fick göras vid senare tidpunkt.

En skillnad i förhållande till arbetsmiljöfonderna föreligger i fråga om medlens användning. Medel som inbetalats till särskild investeringsfond får efter medgivande av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, arbetsmarknadsstyrelsen tas i anspråk för ändamål som avses i 11 och 14 §§ förordningen (1955:256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning, dvs. i huvudsak för investeringar i maskiner, byggnader och markanläggningar. Det bör dock uppmärksammas att genom den generella hänvisningen till 11 och 14 §§ investeringsfonds-förordningen medlen även kan tas i anspråk för skogsvårdande åtgärder såsom skogsodling och skogsdikning, underhåll av skogsvägar m. m. Medlen kan också användas för kostnader, som är avsedda att främja avsättningen utomlands av varor som tillverkats här i landet. Det underströks särskilt i prop. att investeringar, som innebär besparingar

i energiförbrukningen, bör ges prioritet. Ytterligare ett användningsområde har införts för de särskilda investeringsfonderna, nämligen anskaffning av råvaror samt anskaffning och tillverkning av hel- och halvfabrikat, dvs. för lagerproduktion. I prop. anfördes att härigenom kunde en angelägen sysselsättningseffekt erhållas samtidigt som produktionen hölls uppe. Det anfördes vidare att som villkor för utnyttjande av medlen för lagerproduktion bör föreskrivas att sysselsättningen i princip inte minskas vid företaget under utnyttjandetiden.

Vid riksdagsbehandlingen framfördes yrkanden om att använda fondmedlen även för andra ändamål än de i propositionen föreslagna, såsom för utbildning, forskning och utveckling samt miljövård. Yrkandena avslogs med hänvisning bl. a. till att lagstiftningen syftade till en utbyggnad av produktionskapaciteten inom näringslivet.

De anställda i företagen har beretts ett inflytande även där det gäller de särskilda investeringsfonderna. Självfallet bör – framhölls i prop. – förslag till investeringar eller lagerproduktion kunna tas upp av arbetstagarna genom deras styrelserepresentanter eller i företagsnämnden. I övrigt utövas inflytandet på det sättet att framställning från företaget att utnyttja de särskilda investeringsfonderna skall åtföljas av yttrande från löntagarepresentanterna i företagsnämnden.

När det gäller medgivande att utnyttja de särskilda investeringsfonderna ansåg skatteutskottet att ett system som liknar det som gäller för arbetsmiljöfonderna bör kunna användas även för de särskilda investeringsfonderna. Kungl. Maj:t har, som redovisades i min tidigare artikel, förordnat att arbetsmarknadsstyrelsen får medge att medel, som inbetalats till arbetsmiljökonto, får användas för kostnader för bl. a. byggnads- och markarbeten här i landet under förutsättning att investeringarna påbörjas efter utgången av år 1974. Utbetalning från arbetsmiljökonto får emellertid inte ske tidigare än den 1 juli 1975, dvs. efter det att taxeringsnämnden prövat fondavsättningen. Skatteutskottet förutsatte att förordnandet om de särskilda investeringsfonderna till arbetsmarknadsstyrelsen lämnades så snart det var möjligt för att underlätta företagens planering av sina investeringar.

Kungl. Maj:t kan – i likhet med vad som gäller för arbetsmiljöfonderna – medge dispens helt eller delvis från avsättningsskyldigheten. I prop. anfördes att i stort sett borde ett likartat betraktelsesätt anläggas som i fråga om arbetsmiljöfonderna. Men hänsyn måste också tas till olikheterna i vad avsåg ändamålet med de båda fondtyperna. Eftersom såväl förutsättningarna för ianspråktagande som användningsområdet skilde sig, kunde dispensexpraxis komma att utvecklas på ett något avvikande sätt. Således kunde – enligt prop. – vinstsituationen inom vissa branscher motivera en mer generell form av dispens. Med sistnämnda uttalande torde avses att visserligen måste dispens ges i de enskilda fallen men att t. ex. branschorganisationen kan samla

ihop ansökningarna och vidarebefordra dem tillsammans med en kompletterande utredning om branschens struktur, vinstanalys m. m.

Slutligen bör nämnas att något extra avdrag vid förtida inbetalning inte medges i fråga om de särskilda investeringsfonderna.

Ang. inbetalningar till riksbanken se även pressmeddelande på s 41 i detta häfte.

Investeringskonto för skog

I prop. lades också fram förslag om sterilisering av viss del av de ökade skogsintäkterna genom insättning på investeringskonto för skog. Förslaget innebär i huvudsak följande. Skattskyldig, som har att i sin självdeklaration för något av taxeringsåren 1975–1978 uppgiva intäkt av skogsbruk, skall insätta viss del av de skogsintäkter som hänför sig till perioden den 1 november 1974–den 31 december 1975 på särskilt räntelöst konto i riksbanken (investeringskonto för skog). Lagstiftningen gäller inte företag, som är skyldigt att göra avsättning till särskild investeringsfond, eller staten, kommuner m. fl., som enligt 7 § förordningen (1947:687) om statlig inkomstskatt är frikallade från skattskyldighet för inkomst av jordbruksfastighet. Insättning skall göras med 20 % av köpeskilling för rotsåld skog samt 10 % av köpeskilling för leveransvirke och av värdet av skogsprodukter, som uttagits för förädling i egen rörelse, dock inte med högre belopp än den redovisade nettointäkten av förvärvskällan. Beloppet skall betalas till riksbanken senast när den skattskyldige skall avlämna självdeklaration för beskattningsåret.

Den skattskyldige får uppskov med taxeringen till statlig och kommunal inkomstskatt för belopp, som skall insättas på investeringskonto för skog. Efter beslut av Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t förordnar får kontomedlen tas i anspråk för investeringar i jord- eller skogsbruk och för kostnader som är avsedda att främja jord- eller skogsbruket. Det från kontot uttagna beloppet skall upptas som intäkt av jordbruksfastighet för det beskattningsår då uttag sker. Medel, som kvarstår på kontot 5 år efter inbetalningen, skall återbetalas till den skattskyldige och tas upp till beskattning.

Om synnerliga skäl föreligger får Kungl. Maj:t medge dispens från insättningsskyldigheten eller medge att inbetalning till investeringskonto får göras vid senare tidpunkt.

Förslaget i prop. var anpassat till de regler som tidigare under åren 1952 och 1953 gällde om investeringskonto för skog (jfr prop. 1951:225, BeU 1951:66, SFS 1951:783, 784) liksom till nu gällande bestämmelser i förordningen (1954:142) om taxering för inkomst av medel, som insatts på skogskonto. Prop. förslag antogs av riksdagen med vissa mindre justeringar, som jag skall återkomma till.

Vilka är skyldiga att göra avsättning

Skyldigheten att insätta medel på investeringskonto för skog åvilar den som i självdeklaration har att uppta skogsintäkten. Arrendator, som åtnjutit in-

täkt av skogsbruk, har alltså i detta hänseende samma skyldighet som fastighetsägare. Det bör här observeras att insättningsskyldigheten i princip är generell, den gäller således inte bara enskilda skogsägare utan även för juridiska personer, t. ex. aktiebolag och ekonomiska föreningar. Undantagna är företag, som är skyldiga att göra avsättning till särskild investeringsfond, dvs. företag som för verksamhetsåret 1974 har en årsvinst som är 1 milj. kr. eller mera. Det bör påpekas att ett företag, som har en årsvinst understigande 1 milj. kr. och som gör en frivillig avsättning till särskild investeringsfond, därigenom inte undgår insättningsskyldighet till investeringskonto för skog. Undantagna är vidare de som enligt 7 § förordningen om statlig inkomstskatt är frikallade från skattskyldighet för inkomst av jordbruksfastighet.

För vilket beskattningsår skall insättning göras

Insättningsskyldighet föreligger för skogsintäkter, som hänför sig till perioden den 1 november 1974–den 31 december 1975. Detta medför att intäkten kan vara att hänföra till beskattningsår för vilket taxering i första instans sker något av åren 1975, 1976, 1977 eller 1978. När är då en skogsintäkt att hänföra till nämnda period? Detta beror på om den skattskyldige redovisar sin inkomst enligt bokföringsmässiga grunder eller enligt kontantprincipen. Beräknas inkomsten enligt bokföringsmässiga grunder skall skogsinkomst anses ha åtnjutits under det år, då den enligt vad som är allmänt brukligt bör i räkenskaperna uppföras som inkomstpost. Detta torde bl. a. betyda att inkomst kan anses ha åtnjutits då skriftligt avtal om avyttring träffats. I detta sammanhang bör dock påpekas bestämmelsen i p. 1 fjortonde stycket av anvisningarna till 41 § KL, som innebär att om avverkningsrätt till skog upplåtits mot betalning, som skall erläggas under loppet av flera år, kan den skattskyldige efter eget val uppta såsom intäkt för varje år den del av köpeskillingen, som under samma år influtit.

Redovisar den skattskyldige enligt kontantprincipen, anses inkomsten ha åtnjutits under det år, då den uppburits eller varit tillgänglig för lyftning. Mot bakgrund av att köpeskillingar, som härrör från för länge sedan träffade skriftliga avtal, kan inflyta under den nämnda tidsperioden, har införts den bestämmelsen att insättningsskyldighet inte föreligger beträffande köpeskillig för skog, som avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt, eller för avyttrade skogsprodukter, där skriftligt avtal om avyttringen träffats före den 1 januari 1974. Denna bestämmelse har framförallt sin betydelse för de som redovisar enligt kontantprincipen men kan också ha betydelse för de som redovisar enligt bokföringsmässiga grunder, nämligen de som använt sig av den nyss redovisade valmöjligheten i p. 1 fjortonde stycket av anvisningarna till 41 § KL.

Det nu anförda kan belysas med ett par exempel. En skogsägare, som redovisar inkomsten efter bokföringsmässiga grunder, har ett räkenskapsår, som

sammanfaller med kalenderår. Han har då att av de skogsintäkter som hänför sig till perioden den 1 november–den 31 december 1974 insätta viss del härav på investeringskontot för skog i riksbanken senast när 1975 års deklARATION avlämnas. Av de skogsintäkter som hänför sig till perioden den 1 januari–den 31 december 1975 skall insättning ske senast när 1976 års deklARATION avlämnas. Om räkenskapsåret avslutas per den 30 juni, skall han av de skogsintäkter som hänför sig till perioden den 1 november 1974–den 30 juni 1975 göra insättning vid avlämnandet av 1976 års deklARATION. De skogsintäkter, som hänför sig till perioden den 1 juli–den 31 december 1975, kommer att bli föremål för insättningsskyldighet först när 1977 års deklARATION lämnas avseende räkenskapsåret den 1 juli 1975–den 30 juni 1976. Det kan även bli aktuellt att göra insättning i samband med 1978 års deklARATION, t. ex. om ett företag, som har ett räkenskapsår per den 31 oktober, förlänger det räkenskapsår som avslutas den 31 oktober 1976 till den 30 april 1977. I samband med avlämnandet av 1978 års deklARATION skall då insättningen beräknas på de skogsintäkter som hänför sig till perioden den 1 november–den 31 december 1975. För de skattskyldiga som redovisar enligt kontantprincipen kan endast två perioder bli aktuella, nämligen den 1 november–den 31 december 1974 och den 1 januari–den 31 december 1975.

Insättningsskyldighetens storlek

Insättning på investeringskonto skall göras med belopp, som motsvarar summan av

1. 20 % av den för beskattningsåret belöpande köpeskillingen för skog, som avyttrats genom överlåtelse av avverkningsrätt,
2. 10 % av den för beskattningsåret belöpande köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter, samt
3. 10 % av saluvärdet av skogsprodukter, som under beskattningsåret uttagits för förädling i egen rörelse.

Insättning skall dock inte i något fall ske med större belopp än nettointäkten av förvärvskällan. Insättningsskyldigheten skall bedömas för varje förvärvskälla för sig. Som särskild förvärvskälla i fråga om jordbruksfastighet anses enligt 18 § KL varje fastighet, fastighetsdel eller komplex av fastigheter som i ägarens eller brukarens hand är att anse som förvaltningsenhet. En nedre gräns för insättningsskyldigheten har införts. Insättning behöver inte göras om beloppet understiger 10 000 kr. Därigenom undantas köpeskillingar för rotsåld skog, som understiger 50 000 kr., och köpeskillingar för leveransvirke, som understiger 100 000 kr.

I skatteutskottets betänkande gjordes ett par förtydliganden om insättningsskyldigheten. En fråga som togs upp rörde beräkningen av nettointäkten, nämligen om därmed avsågs nettointäkten före eller efter verkställd insätt-

ning på skogskonto. Lantbrukets skattedelegation hade i en skrivelse till skatteutskottet framhållit att, eftersom insättning på skogskonto betraktades som ett normalt avdrag vid beräkning av nettointäkt av skogsbruk, skyldigheten att göra insättning på investeringskonto för skog därför borde begränsas till den nettointäkt som kvarstår efter skogskontoinsättning. Skatteutskottet uttalade att enligt gällande praxis får uppskov med taxering för inkomst av medel, som insatts på skogskonto, inte åtnjutas med högre belopp än som motsvarar den nettointäkt, som framkommer på jordbruksbilagan *innan* avdrag för insättningsbeloppet gjorts. Till följd härav borde begränsningsregeln i lagen om insättning på investeringskonto för skog enligt utskottets mening tillämpas så att den lagstadgade skyldigheten att göra insättning på investeringskonto för skog inte omfattar högre belopp än den redovisade nettointäkten *före* fullgörandet av insättningsskyldigheten på investeringskonto för skog och *innan* avdrag gjorts för insättning på skogskonto.

Insättningsskyldigheten kan belysas med ett par exempel. En skogsägare, som har räkenskapsår som sammanfaller med kalenderår, sålde under perioden den 1 november–den 31 december 1974 avverkningsrätt för 45 000 kr. och under perioden den 1 januari–den 31 december 1975 för 90 000 kr. Insättning för perioden under 1974 behöver inte ske, då ju beloppet (20 % av 45 000 kr. = 9 000 kr.) understiger 10 000 kr. För år 1975 måste insättning göras med (20 % av 90 000 kr. =) 18 000 kr. Om vi ändrar exemplet så att under år 1975 skogsägaren sålde avverkningsrätt för 90 000 kr., och leveransvirke för 80 000 kr. samt uttag av skogsprodukter skedde med 30 000 kr. Under året vidtogs vidare skogsvårdande åtgärder och andra investeringar i jordbruket så att nettointäkten av förvärvskällan före skogskontoinsättning endast uppgick till 25 000 kr. Hur skall nu insättningsskyldigheten för investeringskonto för skog beräknas?

20 % av 90 000 kr. (avverkningsrätten)	18 000 kr.
10 % av 80 000 kr. (leveransvirket)	8 000 kr.
10 % av 30 000 kr. (uttaget av skogsprodukter)	3 000 kr.
	29 000 kr.

Nettointäkten före skogskontoavsättning 25 000 kr. Insättnings-
skyldigheten begränsas därför till 25 000 kr.

Skatteutskottet tog också upp en fråga som rörde avtal om avverkningsuppdrag. Ett sådant avtal innebär att köparen för säljarens räkning utför avverkningsinom ett i avtalet angivet område och betalar gällande marknadspris för utvunna skogsprodukter. Säljaren erhåller nettobeloppet, dvs. skillnaden mellan värdet av det avverkat virket och köparens kostnader för avverkningsuppdrag, som nettoredovisas, var att likställa med avverkningsrätt. Skatteutskottet ansåg att i överensstämmelse

med den praxis, som utbildats vid tillämpningen av mervärdeskatteförordningen, avverkningsuppdrag, som nettoredovisas, vid tillämpningen av den ifrågavarande lagstiftningen borde likställas med avverkningsrätt.

Ianspråktagande av kontomedlen

Investeringskontomedlen får efter beslut av Kungl. Maj:t eller den myndighet, Kungl. Maj:t förordnar, användas för investeringar i jord- eller skogsbruk eller för kostnader för arbeten, som är avsedda att främja jord- eller skogsbruket, t. ex. skogsodling, skogsdikning, röjning, hägnad samt anläggande och underhåll av vägar.

När det gäller handläggningsordningen uttalade skatteutskottet att enligt vad utskottet erfarit har Kungl. Maj:t för avsikt att uppdra åt länsstyrelserna att efter av Kungl. Maj:t uppdragna riktlinjer besluta om kontomedlens användning. I flertalet fall torde – enligt utskottet – ansökan kunna avgöras på grundval av de uppgifter sökanden lämnat, men i vissa fall torde det vara nödvändigt att länsstyrelsen inhämtar yttrande från vederbörande skogsvårdsstyrelse eller lantbruksnämnd.

När det gäller beskattningen av uttagna investeringskontomedel föreslogs i prop. – på sätt gäller i fråga om skogskontomedel – att uttagna medel tas upp som intäkt av jordbruksfastighet för det beskattningsår då uttag sker. Vid riksdagsbehandlingen föreslogs i en reservation i skatteutskottet att samma bestämmelse skulle tillämpas i fråga om investeringskontomedlen som i fråga om särskild investeringsfond, dvs. att avskrivningsunderlaget eller direkt avdragsgilla kostnader skall reduceras med det för ändamålet ianspråktaga kontobeloppet. Denna metod kan emellertid endast tillämpas av de skattskyldiga, som har bokföringsmässig redovisning. För de som redovisar enligt kontantprincipen skulle därför prop. förslag tillämpas. Reservationen bifölls av riksdagen.

Dispensbestämmelserna

Kungl. Maj:t får, om det finns synnerliga skäl, medge befrielse helt eller delvis från skyldighet att göra insättning på investeringskonto för skog. Kungl. Maj:t får även medge att inbetalning får göras vid senare tidpunkt än deklARATIONstillfället. I prop. framhölls att dispens bör kunna medges om det föreligger avsevärda betalningssvårigheter att göra kontoinsättningen. När avsevärda betalningssvårigheter kan anses föreligga får avgöras från fall till fall. Dispens bör också – enligt finansministern – kunna medges, om den skattskyldige avsett att genom avverkning på en nyligen inköpt fastighet skaffa pengar till köpeskillingen.

Skatteutskottet framhöll att vid bedömningen av om betalningssvårigheter förelåg givetvis även skördeskador borde beaktas. Enligt utskottets mening borde vidare skyldighet att utge skogslikvid eller annan ersättning med an-

ledning av fastighetsreglering kunna beaktas vid dispensgivningen. Skatteutskottet tog också upp en fråga som rörde säkerhet för återväxtåtgärder. Under vissa förutsättningar kan nämligen skogsvårdsstyrelsen enligt bestämmelser i skogsvårdslagen ålägga skogsägare att ställa säkerhet för återväxtåtgärder. Vanligen spärras på bank- eller skogskonto inestående medel, som skogsägaren får disponera först sedan han med intyg från skogsvårdsstyrelsen visat att återväxtåtgärder vidtagits. Enligt utskottets mening bör investeringskontomedel kunna godtas som säkerhet för återväxtåtgärder. I dylika fall bör riksbanken underrättas härom. Om kontomedlen inte använts för avsett ändamål före femårsperiodens utgång, kan kontomedlen inte återbetalas till den skattskyldige utan måste överföras till annat spärrat bankkonto, som avser återväxtåtgärder. Överföringen till annat spärrat konto bör jämföras med uttag från investeringskontot, vilket medför att beloppet skall upptas till beskattning samma år.

Skatteutskottet föreslog vidare en utvidgning av dispensmöjligheterna. Lantbrukets skattedelegation hade nämligen ifrågasatt om inte bestämmelsen att kontomedlen inte fick tas ut förrän efter 5 år kunde försvåra en avveckling av sådana dödsbon, där dödsboet avyttrat jordbruksfastigheten. Delegationen ansåg att dödsboet i en sådan situation borde få ta ut kontomedlen i förtid. Utskottet ansåg att det i nämnda fall inte fanns anledning att onödigt fördröja en avveckling av dödsboet och föreslog att dispensreglerna kompletterades med en bestämmelse om att Kungl. Maj:t får medge att medel, som inestår på investeringskonto för skog, får återbetalas före utgången av femårsperioden. Det bör här påpekas att Kungl. Maj:ts dispensmöjlighet inte inskränkts till det ovan redovisade fallet utan gjorts generell. Utskottets förslag bifölls av riksdagen.

Taxeringsförfarandet

Det åligger den skattskyldige att till deklarationen bifoga utredning enligt av riksskatteverket fastställt formulär rörande de belopp, som skall insättas på investeringskonto. Taxeringsnämnden granskar utredningen samt fastställer med ledning härav det belopp för vilket uppskov med taxering skall medges. Uppskov medges även om medlen inte inbetalats till riksbanken. Detta arbete skall nämnden göra i samband med att den fastställer vederbörandes inkomsttaxering. Skulle i något fall nämnden medge uppskov med högre eller lägre belopp än som motsvarar av den skattskyldige insatt belopp, skall länsstyrelsen underrättas. Det ankommer sedan på länsstyrelsen att förordna om inbetalning av resterande belopp resp. om återbetalning av överskjutande belopp. Uppskov med taxeringen för visst belopp medför sålunda automatiskt insättningsskyldighet för motsvarande belopp. Detta medför också att om det vid inkomsttaxeringen medgivna avdraget ändras efter besvär motsvarande ändring skall göras i insättningsbeloppet.